І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 76. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го КВІТНЯ 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 26, 1961 No. 76. VOL. LXVIII.

ЗДА ПОСТУПОВО РЕОРГАНІЗУЮТЬ СВОЮ ОБОРОНУ

СЕКРЕТАР ОБОРОНИ З'ЯСОВУЄ ДОСТОСОВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ МОГУТНОСТИ ДО НОВИХ ВИМОГ

Ню Йорк. — Секретар оборони Роберт МекНамара, промовляючи на річних зборах Асосіейтед Пресс в першому дні Пресового Тижня в готелі Вальдорф - Асторія, заявив, що ЗДА постійно будуть реорганізувати свою військову оборону, щоб достосувати її до завжди нових потреб, які заіснюють внаслідок того, що змінює свою військову потугу СССР. Постійних змін в обороні ЗДА вимагає також і поступ в технології. МекНамара сказав, що уряд не керується жадними місцевими вимогами, ані не буде дивитися на суґестії, що їх піддають окремі приватні групи. Але секретар оборони заявив, що уряд братиме до уваги потреби окремих промислових районів і вимоги крайової економіки при змінах в оборонній структурі ЗДА. Тиждень Преси закінчиться в четвер, 27-го квітня, коли виголосить промову президент Джан Ф. Кеннеді на зборах Реклямового Бюра при Т-ві Американських Часописних Видавців. В цих зборах беруть участь 1.200 видавців і редакторів газет, які прибули з різних місцевостей ЗДА, Канади і Порто Ріко. Промова секретаря оборони була першим його публічним виступом після того, як він обійняв своє становище. МекНамара заявив, що уряд вже запропонував збільшити оборонний бюджет на $1.954.000.000 в порівнянні з тим, що предложив був президент Д. Айзенгавер в січні ц. р., і теперішній запропонований бюджет на 1962-ий рік виносить $43.800.000.000. Секретар оборони сказав, що президент Кеннеді зарядив, щоб при видатках на оборону не оглядатися на висоту оборонного бюджету, але при тому треба вважати, щоб не марнувати безпотрібно грошей. Внаслідок того зарядження департамент оборони переоцінює свою стратегію, щоб розбудувати ті свої збройні сили, які можуть відбити у ворога охоту почати нову війну нападом на ЗДА. Департамент оборони збільшує ті свої оборонні сили, які могли б, на випадок потреби, вести так звані малі війни, щоб ними не допустити до вибуху загальної атомової війни. Коли б не було цих сил до ведення малих воєн, тоді була б конечність вжити нуклеарну зброю, а до того не можна допускати, бо атомова війна — це останній атут в обороні ЗДА і вільного світу. Запляновані зміни в обороні дозволять заощадити коло $2.500.000.000, бо касуються деякі непотрібні видатки, як наприклад, зменшується видатки на продукцію більшого числа бомбовиків типу Б-70, які летять зі швидкістю, більшою як швидкість звука. В цілому заплановані зміни в обороні внаслідок збільшать ефективність збройних сил ЗДА. На думку секретаря оборони більші видатки на оборону не пошкодять економії країни. Економіка ЗДА, на випадок потреби, могла б легко витримати ще більші видатки на оборону країни, — твердив МекНамара.

ЗДА ПЛЯНУЮТЬ ПОВНЕ ЕМБАРҐО НА ТОРГІВЛЮ З КУБОЮ

Вашингтон. — Уряд президента Кеннеді обмірковує наложити повне ембарґо на торгівлю з Кубою. Цю справу обговорювали на нарадах Крайової Ради Безпеки в суботу 22-го квітня, але покищо не прийшло там до кінцевого рішення. Вивіз американських товарів на Кубу вже і так значно обмежився, і вивозять із ЗДА на цей острів тільки харчі і ліки, згідно з обмеженням із минулого року. Але привіз товарів із Куби продовжується далі, і тепер річно ЗДА привозять звідтам товарів на суму $70-ох мільйонів. Однією з причин, яка не дозволяє на повне ембарґо в торгівлі з Кубою є те, що тоді було б безробітні коло 6.000 американських робітників на Кубі, які працюють в фабриці тютюну в Темпі, на Флориді, де вони залежні від кубинського тютюнового сирівцю. В Білому Домі пресовий секретар П'єр Салінґер заявив, що президент Кеннеді бере повну відповідальність на себе за те, що сталося на Кубі, і не думає звалювати вину на Айзенгавера, як це зробив був секретар внутрішніх справ Стюарт Юдолл. Салінґер заявив, що Кеннеді не нараджувався з Айзенгавером перед висадкою на Кубі, і тому він єдиний є з відповідальний за ту акцію, бо розмова з попереднім президентом відбулася аж після катастрофи на Кубі. Сенатор Вейн Морс гостро критикував політику уряду в справі Куби, називаючи висадку „великою помилкою". Чути також інші голоси критики в цій справі.

Кубинських повстанців вишколювали „мабуть" українці

Ню Йорк. — Кубинських повстанців, які минулого тижня зробили висадку на Кубі та намагались повалити режим Фіделя Кастра, вишколювали „правдоподібно" українці. Так твердить співробітник „Ню Йорк Таймс-у" Тад Шулц у своєму довгому репортажі про обвинувачення урядом Кастра З'єдинених Держав Америки, зокрема їх Центральної Розвідної Агенції, в тому, що вони плянували і підготовили висадку повстанців на Кубі. У згаданому репортажі, надрукованому в „Ню Йорк Таймсі" з минулої суботи, 22-го квітня, дословно сказано: „Спеціяльні партизанські сили були вишколювані в одному чи двох таборах, а деякі кубинські старшини були вислані до школи Армії З'єдинених Держав у Панамі, де навчається ведення війни в джунглях. Частинно вишколу керував один філіппінський спеціяліст партизанки. Йому допомагали п'ять або шість інструкторів, здається слов'янського походження, мабуть українці, яким допомагали перекладачі..."

В АМЕРИЦІ

● **Попередній президент Двайт Д. Айзенгавер** відбуде пресову конференцію в дні першого бурзьким коледжем, а на випадок дощу в театральній залі цього коледжу. Ця конференція відбудеться після конференції Айзенгавера з республіканськими конгресовими провідниками. Це буде друга пресова конференція попереднього президента, бо першу він відбув у Палм Бічі в Каліфорнії.

● **Президент Кеннеді** сумнівається, чи Конгрес вже на цьогорічній сесії приїме його законопроєкт про медичну допомогу емеритам в рямках соціяльного забезпечення. Сенат, можливо, ще цього року буде працювати над цим законопроєктом, але Палата Комісія Способів і Засобів, звичайно, діє дуже повільно в таких справах, коли про них є різні думки між конгресменами.

Губернатор Лоренс погодився стати почесним головою будівельного комітету Коледжу СС. Василіянок на Факс Чейзі у Филаделфії

Филаделфія. — Делегація Комітету Будівельного Фонду „Менор Джуньйор Коледжу" Сестер Василіянок на Факс Чейзі у Филаделфії відвідала пенсилвенійського губернатора Дейвида Лоренса й одержала від нього згоду стати почесним головою цього Фонду. Приймаючи це почесне головство, губернатор Лоренс заявив, що „Менор Джуньйор Коледж" — це перший український коледж для дівчат у ЗДА і що він уважає великою честю для себе очолити згаданий фонд і цим причинитися до успішности збіркової акції на будову коледжу, в якій заплановано зібрати 750.000 долярів. В делегації, що відвідала в цій справі губернатора, брали участь о. монс. Степан Тиханський з Нортгемптону, Па., Еміль Сенковський із ревізійного відділу податкового уряду міста Филаделфії і відомий український діяч і лікар д-р Еміль Гарасим із Филаделфії. Благословення нарiжного каменя під будову цього Коледжу СС. Василіянок відбудеться дня 14 травня ц. р. у День Матері і його довершить Преосв. Кир Йосиф Шмондюк, адміністратор филаделфійської Метрополії в сослуженні численних священиків. В урочистостях благословення візьме участь також голова настоятелька Чину Сестер Василіянок Мати Зиновія, яка є ініціяторкою будови „Менор Джуньйор Коледжу" і яка сама тепер вернулася до ЗДА із Риму.

ЛМ Клюб в Ню Йорку вшановує Т. Шевченка

Ню Йорк. — 29 квітня Літературно-Мистецький Клюб замість свого дев'ятнадцятого Літер-Мист. Ярмарку влаштовує вечір, присвячений Т. Шевченкові як малярові і поетові, з оригінальною програмою, яка познайомить слухачів з маловідомими подробицями з малярської творчости Шевченка. Після короткого слова про Шевченка-маляра, будуть висвітлені на великому екрані кольорові світлини з поясненнями з образів роботи Т. Шевченка у різних періодах його творчости. По короткій перерві М. Кокольська і О. Стецура виконають низку пісень та арій на слова Шевченка, а артисти Українського Театру в Америці О. Гірняк, Л. Крушельницька і О. Кіріченко-Шуган читатимуть поезії Шевченка. Письменник М. Понеділок і О. Тарнавський прочитають свої недруковані ще твори, присвячені Шевченкові. На закінчення програми буде рецитація „Епопеї перенесення Т. Шевченка з Петербургу на Україну", автором якої є Ю. Лавриненко, в виконанні її автор і М. Геруc. Звукове оформлення передаче „Звукозаписна студія УТА" під керівництвом В. Змія і Яр. Нeдільського.

У Филаделфії відбувся П'ятий З'їзд Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського

Филаделфія. — В днях 22 і 23 квітня відбувся тут в приміщеннях Темпел університету й Українського Горожанського Клюбу при 23-ій та Бравн стріт П'ятий З'їзд Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського (ТУСМ). У з'їзді взяли участь представники осередків ТУСМ із Дітройту, Клівленду, Ню Йорку й інших міст ЗДА та Канади із 47 мандатами. Проводила з'їздом президія під проводом М. Кравчука, як предсідника, К. Савчука й М. Дякова, як заступників, і секретарів Я. Грабовенської та М. Мазурак. В першому дні з'їзду прочитано чотири доповіді: А. Бедрій — „Націоналізм сьогодні і завтра", О. Павлів — „Державницький підхід в українознавчих студіях", М. Кравчук — „ТУСМ та його завдання на будуче" й В. Кульчицький — „Ідеї М. Міхновського й українська студіююча молодь". Другий день нарад з'їзду зайняли звіти уступаючої Управи і зміна статуту в тому напрямі, щоб уможливити членство для старших, колишніх студентів і для тих, що перебувають ще в середніх школах. Цього ж дня прийнято бюджет Товариства, ухвалено низку резолюцій й обрано нову головну Управу Товариства у складі: Володимир Будяк — голова, Богдан Кульчицький — заст. голови й орг. референт, Ярослав Чехут — другий заст. голови для Канади, Ігор Чума — третій заст. голови, А. Бедрій — ідеологічний референт, Стефа Антоняк — секретар, Євген Гановський — референт преси, В. Писарівський — фін. секретар, Вол. Ванчицький, Ярослав Петрух і Петро Гой — члени. До Контрольної Комісії увійшли: Мик. Кравчук, Вол. Латошняк, Нестор Левицький, Юрій Гончаренко й М. Грабовенська. До Товариського Суду були обрані: К. Савчук, О. Блашків, М. Цапа, О. Послушний і З. Бабій. В рамцях з'їзду відбувся в суботу 22 квітня Вечір Пільної Творчости з доповіддю ред. Олега Лисяка і з рецитаціями, читанням і співом окремих творів у виконанні Віри Левицької, Ярослава Рудакевича, Марії Лисяк, бандуриста Володимира Юркевича і піяністки Ярослави Баранецької. В неділю увечері відбувся Студентський Концерт з виступами хору під управою Юрія Годованця, з гумористичними скечами пера Оксани Рудакевич, з фортепіяновим сольо Ждани Кравців і танками Ірини Мельник та Марти Лучишин. Конферансіє концерту мав Ігор Чума. У виконанні скечів брали участь: Оксана Ванчицька, Дарія Филипович, Ігор Чума, Мстислав Петик, Ярема Рудакевич і Роман Швед. Під час цього пору ТУСМ нараховує 11 клітин. Під час нарад вирішено відбувати з'їзди кожного року, а не, як досі, що два роки.

Відділ УКК в Сиракюзах відбув збори, управу вибере пізніше

Сиракюз, Н. Й. — Минулої суботи, 22-го квітня, тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися річні збори місцевого Відділу УККомітету, але вибір управи відложено на пізніше. У зборах, що їх відкрив і ними проводив Мирон Сидорович, голова Відділу, а секретарював В. Ревюк, взяло участь 50 членів та представників різних місцевих організацій. Централю УКК репрезентував на зборах ред. Вол. Душник, який, вислухавши вступну доповідь про працю УККомітету та його можливості і потреби. Вардовак цього бюджетового року Відділ УКК в Сиракюзах зібрав і переслав до централі УКК $ 1,700 на цілі Народного Фонду, здобувши високу цю суму шосте місце між іншими громадами. Ред. Душник роздав 60 почесних грамот тим місцевим громадянам, що вплатили більші суми на цілі Народного Фонду. Звіти членів Управи та дебати над звітами, як і запити до представника Централі та його вияснення заповнили дальшу програму нарад.

ПАРИЖ ГОТУЄТЬСЯ ДО ІНВАЗІЇ З АЛЬЖИРУ

Не зважаючи на те, що командування збунтованих французьких збройних сил в Альжирі заперечило вістки про пляновану ними буцімто інвазію парашутистів на Париж й інші центри Франції, населення і влада французької столиці готуються до такої евентуальности. Вгорі: Збройні з'єднання безпеки приготовляються до від'їзду вантажними автами, від будинком міністерства внутрішніх справ. Унизу: важкі танки, що їх вирядженo на охорону міста.

На Сагарі переведено новий штучний атомовий вибух

Париж. — В минулий понеділок (за часом у Франції це був уже вівторок 25 квітня) французи перевели в центральній Сагарі, біля Реґґану, четвертий з черги експериментальний атомовий вибух. Перший ставсь 13 лютого минулого року, другий 1 квітня, третій — 27 грудня минулого року. Тепер сказано тільки, що розряджено атомову бомбу „малої сили" та що цим експериментом закінчено спроби на поверхні землі. З цього коментатори міркують, що наступні експерименти Франції з атомовою енергією будуть відбуватись під землею. Попередні атомові вибухи Франції на Сагарі викликали гострі спротиви всіх африканських країн. Теперішній атомовий експеримент минеться, мабуть, без великої уваги збоку африканських країн, бо все зацікавлення зосереджене на подіях в Альжирі. Становище Франції, що вона мусить розвивати власну атомову зброю, стає морально сильніше і політично більш оправдане на тлі безнадійної Женевської атомової конференції між ЗДА, СССР і Англією, де від 31 жовтня 1958 року не можна осягнути згоди щодо припинення атомових експериментів.

Тунісія стурбована подіями в Альжирі

Туніс. — Туніський уряд стурбований революцією французького війська в Альжирі, бо у проводі тієї револьти стоять саме ті французькі генерали, які завжди поручали війну проти альжирсько-арабських партизанів усіми засобами, включно з бомбардуванням також партизанських баз на території Тунісії. Тунісці тямлять, що унаслідку тактики „гарячого переслідування" партизанів — французьке летунство обкидало в 1958 році бомбами прикордонне туніське містечко Сакет Сіді Юсеф з великими людськими втратами для цивільного населення. Туніський президент Габіб Бурґуїба переконаний — пишеться в урядовій газеті „Афрік Аксіон", що през. Кеннеді боронив би Тунісію і Марокко проти всякої агресії з-зовні, включно з французькими аґресорами. Покищо туніські й мароканські чинники не бачать безпосередньої загрози, бо французькі війська стягнено з прикордонних смуг, та не видно нової їх тамошньої концентрації, але коли б у Франції вибухла громадянська війна і військова революта в Альжирі закорінилась, то розпалиться знову війна з арабами в Альжирі і відтіль вона може поширитись тепер і на сусідні арабські країни. Тому, що през. Габіб Бурґуїба особисто заангажувався, як посередник між альжирськими арабами і президентом де Голем, то нове відсунення переговорів між Францією і альжирськими арабами є поважним ударом і для престижу Бурґуїби.

161-ий Відділ УНС в Ембридж вшанував пам'ять Д. Галичина

Ембридж, Па. — Місцевий 161-ий Відділ Українського Народного Союзу, що його очолюють Іван Антошак, як голова, і головний радний УНСоюзу Андрій Джула, як секретар, вшанував пам'ять покійного головного предсідника УНСоюзу окремими жалобними сходинами, що відбулися в суботу, 15-го квітня, та пожертвами на фонд будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні і на будову колеґії св. Василія в Стемфорді. На пам'ятник пожертвовано з каси Відділу $50.00, а на колеґію $25.00. Крім того, головний радний УНСоюзу А. Джула пожертвував від себе $25.00 на будову пам'ятника та рівночасно повідомив, що очолюваний ним місцевий Комітет Пам'ятника Шевченкові приготовив плян широкої збіркової акції на ту ціль в громаді, зокрема між парафіянами української католицької церкви св. Петра і Павла. Під час зборів п. Джула, як також пп. Посяк Литвин і Микола Чеддар склали широке звідомлення з їхньої участи у величавих похоронах сл. п. Дмитра Галичина, пам'ять якого вшановано вставанням з місць та хвилиною мовчанки. На тих же зборах Відділ рішив вислати 5-особову дружину на змагання в круглях, що відбудуться в рямках УНСоюзу 30-го квітня в Йонґставн, Огайо.

● **Англійський уряд** гостро виступив проти втягання англійської молоді в кампанію проти атомової зброї і взагалі в пропагування пацифістичних гасел. Англійський міністер закордонних справ лорд Гюм заявив, що агітація англійських студентів компромітує англійську молодь і її вітчизну. Влада вирішила не допустити ширення цієї агітації за кордоном, бо представляє англійську молодь, як трусів і зрадників, що не хочуть боронити своєї батьківщини проти ворога.

ФРАНЦІЯ ПЕРЕВОДИТЬ БЛЬОКАДУ АЛЬЖИРУ

Париж. — Континентальна Франція, вірна легальному правлінню президента де Голя, далі зберігає виїмковий стан і приготовляється зустрінути збройною силою всяку спробу збунтованої в Альжирі армії перевести інвазію, та водночас почала переводити бльокаду Альжиру. Заборонено всі доставки туди, перервано всяку комунікацію, припинено фінансові операції між Францією і Альжиром та, зокрема, пересилання туди грошей. За загальним переконанням, кожний день зменшує шанси французько-альжирських бунтарів на інвазію проти Франції та зменшує шанси успіху такої інвазії, якщо б її таки переведено. На дальшу мету — твердять фахові коментатори — строга бльокада Франції мусить заломити спротив бунтарів, бо півмільйонова армія, яка в 90% жила в Альжирі доставами з континентальної Франції, а багато своїх потреб заспокоювала у 100% завдяки тим доставам, не може довго зберегти свою боєздатність, мораль та навіть фізичну екзистенцію при такій бльокаді. Альжир мало упромисловлений та не всилі своїми харчами постачати армію. Зате не передбачують збройного зудару між збунтованою і вірною урядові частинами армії, бо одна один більш-менше рівні та, що важливіше, ніодна не бажає проливу братньої крови. Збунтовані генерали проголосили, що вони не задумують робити походу проти Франції, бо єдиною їх ціллю було „зберегти Альжир для Франції". В столиці Альжиру, місті тієї самої назви, в минулий понеділок відбулась 100.000 маніфестація тамошніх європейських мешканців, до яких промовляв генерал де Шаль, який з'явився в товаристві інших збунтованих генералів — Андре Селлера, Раула Саляна і Едмонда Жуго. Вони заявили, що будуть „боротися до повної перемоги". До тих генералів приєдналися ще генерали Поль Гарді і Андре Петіт. У Франції арештовано п'ятьох генералів та багатьох правих політиків. Зрештою, життя у Франції пливе нормально. Президент де Голь дістав від президента Кеннеді, англійського прем'єра Мекмиллена, канцлера Конрада Аденауера й різних інших лідерів союзних з Францією країн заяви солідарности з ним та вислови симпатії і подяки для його становища в цій трудній для Франції ситуації. Також майже вся без виїмтку французька преса заявила свою солідарність з урядом де Голя, тавруючи анархічний виступ генералів, що зловжили почуттям дисципліни вояків і потягли їх на бунт проти влади. Міністер судівництва видав наказ до всіх службовиків в Альжирі, закликаючи їх до непослуху узурпаторам влади. Тому, що морська фльота і летунство виявились льояльні до уряду де Голя, то збунтована армія, що її „тверде зерно" становлять парашутисти з Чужинецького леґіону, не має змоги переводити власне постачання з-зовні, має теж сильно обмежені можливості рухів на терені самого Альжиру.

Велика Британія і Совєти погодилися на перемир'я в Ляосі

Лондон. — Британський і совєтський уряди подали до відома, що вони досягнули порозуміння щодо встановлення перемир'я в Ляосі. Сталося це після цілотижневих консультацій між представниками обидвох урядів, які в 1954 році підписали разом з іншими Женевський договір в справі закінчення війни в Індокитаю. Порозуміння передбачає такі заходи, що мали б бути здійснені найближчим часом: заклик до обидвох воюючих сторін в Ляосі в справі припинення воєнних дій, звернення до Індії, щоб вона відновила працю трьохчленної міжнародної комісії, в склад якої входять представники Індії, Польщі і Канади, та відбуття в Женеві дня 12-го травня ц. р. конференції 14 держав в справі Ляосу. Розмови про перемир'я відбувалися в Москві і їх вів Дж. Б. Годбер, державний підсекретар Великої Британії для закордонних справ з міністром закордонних справ СССР Андреєм Громиком. Громико запевнив британського амбасадора в Москві сера Франка Робертса, що совєтський уряд хоче, щоб негайне перемир'я попередило скликання міжнародної конференції в справі Ляосу. Встановлення перемир'я і його дотримання залежатиме від обидвох супротивних сторін в Ляосі і кожне порушення ними умов перемир'я може поставити під знак питання і працю комісії трьох держав і саму конференцію в Женеві.

В Україні починається голод

Филаделфія (І. Дз.). — Неврожай в УкраїнськійССР, що знайшов свій відгомін в дебатах і постановах московського пленуму КПСС і потім Київського пленуму КПУ й у вичищенні прем'єра УССР Кальченка та інших керівників сільського господарства України, не був фіктивний. Як доводять останні листи з України, там починається голод. По селах все більше виголоднілих постатей, зростає смертність, лікарні переповнені хворими. Дуже тяжко працюють по селах жінки, які мусять виконувати іноколи неможливо до виконання норму. Багато сіл стали справжніми таборами невільничої праці. В той же час партійцям і службовцям державних установ не бракує нічого і всі вони далі живуть дуже добре.

У СВІТІ

● **У південній Формозі** розбився об шпиль гори американський військовий транспортний літак, при чому згинуло 14 американських вояків і деякі члени їх родин. Вирятувався тільки один летун, що щасливим випадком вийшов із тієї катастрофи тільки з поломаними ногами.

● **У цейльонському парляменті** почались дебати над внеском його лівих членів, щоб перебрати на державну власність одну англійську і дві американські нафтові компанії, які продають на Цейльоні річно по 250 мільйонів ґальонів нафтових продуктів. Комуністи і їх попутчики на Цейльоні, які мають великий вплив в нинішньому уряді, на чолі якого стоїть вдова колишнього прем'єра Бандаранайке, задумують ступнево заступати імпорт англійської і американської нафти — совєтською.

● **В Анголі** продовжується акція португальського війська проти чорних повстанців. Удержано понад успіх сумнівів, що повстання було заплановане і підтримуване ватагами озброєних мурінів та сильно з Конга, де існує окрема організація керована комуністами, для сіяння заворушень в різних африканських краях. Португальські війська стараються передусім замкнути ці „коридори" з Конга. Партизани захопили були поважні кусні країни. Деякі села впродовж тижнів були ізольовані від світу, бо місцеві мурини боролися проти прибульців, які обілляли їх. Португальці спершу скидали їм зброю і припаси з парашутами, поки не прийшли їм з відсічою. Правда, Португалія нехтує вимогами — емансипаційними тенденціями англійська.

● **На Женевській атомовій конференції** американський делеґат Артур Дін склав в четвер минулого тижня заяву, що коли Совєти настоюватимуть, щоб системою міжнародної контролі над правильним зберіганням договору про заборону атомових експериментів переводила тричленна колеґія з правом кожного її члена закладати своє „вето", то та конференція розіб'ється. ЗДА й Англія ніколи на таке не погодяться. Така колеґія з правом „вета" для совєтського делеґата практично унеможливила б контролю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Політика національної єдности

Невдача інвазії кубинських противників режиму Кастра на Кубу, підтримуваної морально З'єдиненими Державами Америки, у великій мірі була також і поразкою самих З'єдинених Держав, ударом по їхньому політичному престижі. Проте, в повному обсягу проблем, пов'язаних із політикою ЗДА у відношенні до Куби, невдача цієї інвазії була тільки одним із епізодів, який не має й не матиме вирішного впливу на цілість цієї політики та на її реалізацію в майбутньому. Основна і головна мета ЗДА — ліквідація розбудованої на Кубі з допомогою нібито революційного режиму Кастра випадової бази міжнародного комунізму, загрозливої не тільки для безпеки Америки, але й для свободи кубинського й інших народів Південної Америки — може бути досягнута не зразу, за одним ударом, але у висліді цілого ряду пропагандивних, політичних, господарських і мілітарних дій, плянованих і реалізованих в дуже широкому засягу.

В теперішній кубинській ситуації куди важливішим чинником, як згадана поразка і її евентуальні, некорисні наслідки для престижу ЗДА, є манифестація загальної, одностайної національної єдности для здійснюваної урядом президента Кеннеді політики ЗДА супроти Куби. Кубинську концепцію президента Кеннеді, що в її основу покладена не тільки ліквідація випадової комуністичної бази на Кубі, але й визволення кубинського народу з-під гніту прокомуністичної диктатури Кастра, підтримали рішуче й беззастережно члени Національної Ради Безпеки і провідники республіканської опозиції в Конґресі, санкціонували своїм авторитетом і дотеперішній президент З'єдинених Держав Америки Двайт Д. Айзенгавер, і головний суперник Джана Ф. Кеннеді у минулорічних виборах, колишній віце-президент Ніксон, і такі видатні критики та опоненти деяких ділянок політики теперішнього уряду, як республіканський сенатор Беррі Голдвотер і ньюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер. Після зустрічі з президентом Кеннеді у Білому Домі Ніксон заявив представникам преси, що республіканська партія підтримує й підтримуватиме цілковито політику теперішнього уряду ЗДА у відношенні до Куби, — „включно із застосуванням в разі потреби американських збройних сил". Запрошений президентом Кеннеді на конференцію до Кемп Дейвіда „з метою виміни поглядів і досвіду" колишній президент Двайт Айзенгавер, підкреслив конечність повної підтримки З'єдинених Держав для людини, яка під сучасну пору несе відповідальність за їхню закордонну політику. З подібними заявами виступили і сенатор Голдвотер і губернатор Рокефеллер, останній з яких ще перед своєю зустріччю з президентом Кеннеді звернувся до громадської опінії ЗДА із закликом до національної солідарности в обличчі загрозливої ситуації на Кубі.

Рішеність президента Кеннеді і його уряду не залишити Куби на поталу тоталітарного комунізму і допомогти кубинському народові у його визвольній боротьбі, як і беззастережна підтримка збоку усіх провідних політичних чинників ЗДА, без уваги на їх партійну приналежність, для політики уряду президента Кеннеді у відношенні до Куби, дають підставу вірити, що квітнева інвазія на Кубу була тільки початком широкої акції, спрямованої на зреалізування основної мети ЗДА в цьому напрямку. Водночас із цим виявлена у зв'язку з цією інвазією манифестація національної єдности і солідарности народу З'єдинених Держав є найкращою відповіддю на погрози Хрущова і на його спроби відвести ЗДА від реалізації їхньої кубинської програми.

Бунт генералів

Вістка про револьту французького війська в Альжирі проти леґального уряду потрясла не тільки всіх французьких громадян, але й всіх тих, які свідомі ролі, що її грає Франція в розвитку культури людства та в системі політично-військової оборони вільного світу проти совєтського імперіялізму. Чотири ґенерали, що їх їхній колега, товариш зброї з останньої світової війни і зверхник, президент Шарль де Голь, назвав „квартетом гурткових, амбітних і фанатичних емеритованих військовиків", — перемовили старшин парашутистів з Французького Чужинецького Леґіону, які захопили в свої руки всі державні установи в столиці Альжиру, місті Альжирі. За газетними повідомленнями — цей переворот поширився на інші міста й місцевості тієї країни не так внаслідку переконання тамошніх французьких старшин і вояків у слушності тієї акції, як через їх небажання стріляти на своїх земляків-вояків, що підняли стяг бунту. Але, без уваги на причини, державна влада в континентальній Франції опинилася перед загрозою громадянської війни. Бо в Альжирі стоїть півмільйонова армія, квіт французьких збройних сил, що вже близько семи років веде війну проти арабських партизанів. Саме на тлі опозиції французьких націоналістів проти способу розв'язування альжирської проблеми де Голем і зродилася ідея того військового бунту.

Очевидно, що президент де Голь мав повну рацію, назвавши ту військову револьту „злочинним і безглуздим" актом. Він мав також повну рацію, вказавши на погубні для Франції моральні й політичні наслідки тієї акції, якою бунтівники марно намагаються завернути назад колесо історії. Адже на дальшу мету ніяких виглядів на успіх не має спроба військовою силою затримати Альжир при Франції, як її колонію, як „французький Альжир" з дев'ятьма мільйонами арабів при несповна півтора мільйона европейців, в сусідстві арабських держав Марокка і Тунісії. Можна зрозуміти розчарування і навіть розпуку французьких вояків, зокрема з Чужинецького Леґіону, які стали тепер перед подібною перспективою, як у 1954 році в Індо-Китаї: що всі їх жертви труду і крови будуть даремні, і край, що його вони боронять проти автохтонних партизанів, має стати самостійною державою з сумнівними перспективами для колоністів. Але це та політична реальність, та історична неминучість, яку зрозумів де Голь і до якої він ступнево приготовляв своїх земляків, стараючись забезпечити для Франції найбільші користі в самостійному Альжирі — шляхом мирних переговорів і добровільної деколонізації. Засліплені своїм патріотичним максималізмом, французькі військовики та колоністи в Альжирі не всилі зрозуміти сучасної історичної доби, що зірвала з колоніяльною системою минулого сторіччя, воліли піти напрю з власною владою, власним командуванням, сіючи зерна анархії й громадянської війни.

Для самого президента де Голя — це подвійна трагедія, не тільки політичного лідера й військового командanта, але й людини. Адже ж він сам збунтувався був проти свого зверхника, маршала Петена, коли той скапітулював перед німецькою армією у 1940 році. Де Голь очолив тоді визвольний французький рух, і в 1944 році в'їхав до Парижу, як тріюмфатор, разом із переможними західніми альянтами. Але незабаром після того зрікся влади, не погодившись з розполітикованим парляментом. Літом 1958 року він повернувся до влади — завдяки бунтові французьких націоналістів, які в де Голеві вбачали ґарантію збереження Альжиру „для Франції". Але в січні 1960 року ті самі французько-альжирські націоналісти збунтувалися проти де Голя, коли він завів їхні сподівання, ведучи політику, як державний муж, а не як партійний експонент. Тоді де Голеві вдалося безкровно зліквідувати бунт. Чи це удасться й тепер — виявлять найближчі дні-години. Громадянська війна у Франції була б нещастям всього вільного світу.

У цей критичний час всі симпатії по стороні 70-річного французького президента, як мужа Провидіння Франції, який підніс ту країну з воєнного упадку на великодержавницький щабель і який нині має діло з найнебезпечнішим ворогом, що ним є політична короткозорість і фанатизм власних — генералів.

ҐАҐАРІНИ З АТОМОВИМИ БОМБАМИ

Найбільшими сенсаціями останнього часу були, безпечно, події на Кубі і навколосвітній рейд у „космічному кораблі" совєтського летуна Юрія Ґаґаріна. „Народне ликування" з тієї нагоди в СССР перевершило всі дотеперішні: такої тріюмфальної зустрічі, як улаштовано її Ґаґарінові, не бачила Москва за всю свою історію — писала „Правда". Влаштоване в Кремлі прийняття тріюмфатора пригадувало найпишніші імпрези в палацах китайських богдиханів. І коли Ґаґарін у своїй летунській уніформі з'явився в залі, оркестри гримнули „Слався, слався" — старий, царський гимн з опери „Іван Сусанін"... Ще напередодні незнаного майора удекоровано золотими медалями, відзначено званням „героя Совєтського Союзу" і — летуна-космонавта. Аж тричі, при різних нагодах, плакав із зворушення і гаряче цілував „переможця космосу" і „новітнього Колюмба" Нікіта Хрущов, який спеціяльно прилетів на зустріч десь із Криму.

У світовій пресі в зв'язку з цією подією, поряд бурхливих — щирих чи роблених — виявів радости, появилося багато реплік більше чи менше скептичного характеру. Найбільш скептики взагалі заперечують факт, що совєтським ученим вдалося випустити в космічні простори, а опісля приземлити в кабіні живу людину. Визначні західні учені-фахівці здебільша стримуються від коментарів з огляду на те, що Москва подала дуже скупі дані про всю ту операцію, а фактичних її реалізаторів - науковців і конструкторів не згадала ані одного на ім'я. До того ж ніде, крім комуністичних країн, політ Ґаґаріна на радарних станціях не зареєстровано. Тим часом із совєтської преси, з заяв московського уряду і науковців впадає в око передусім докраю переборщена, безоглядна пропаґанда.

Барабанний вогонь совєтської пропаґанди, що, представляючи успіх совєтської науки, найменше згадує про властиву науку, скерований насамперед проти — Америки: дармащо на ім'я її також не згадується. Всі статті і виступи в зв'язку з цим Хрущова, самого Ґаґаріна, совєтських академіків і навіть „зорганізованих" для тієї нагоди робітників та колгоспників — це лише застрашування вільного світу могутністю комуністичної зброї, необмеженими можливостями совєтської технології, і до комічности доведене вихвалювання мужности й відданости режимові совєтських людей. Ось такий, наприклад, діялог відбувся між першим секретарем КПСС і героєм летуном: „Як ви почували себе в космічному просторі?" — „Як вдома, Нікіта Серґеєвич". — „Про що думали під час польоту?" — „Про ленінську партію, Нікіта Серґеєвич" і т. д. Очевидно, Хрущов не сказав уголос, але в Америці його треба було б розуміти так: наші герої - ґаґаріни, з навними атомовими бомбами — у вас над головами! І в цьому сенс заранжованих по всіх містах і селах СССР бурхливих демонстрацій „всенародної радости".

В офіційних совєтських комунікатах, в репортажах з гостро засекреченого „місця приземлення" і в інтерв'ю з Юрієм Ґаґаріним є чимало „дірок", темних проґалин і недоговорень, що не всі їх можна пояснити звичайною большевицькою потайливістю, патологічною боязню — „розкрити ворогові державну таємницю". Тих „дірок" є стільки, що вони мимоволі провокують критично наставлених людей на тотальне недовір'я, заперечення самого факту навколосвітньої подорожі в космосі совєтського летуна.

Передусім годі повірити, щоб большевики відважилися, не мавши абсолютної певности на успішне закінчення, повідомляти світ про виліт Ґаґаріна. А проте, так воно було: 12-го квітня ц. р. на хвилях усіх радіовисилень СССР передано вістку, що „людина вилетіла в космос". І це — найбільш підозрілий пункт в совєтських ревеляціях, бо ні при яких попередніх спробах з „спутніками" Москва цього не зробила.

Коротке повідомлення лондонської комуністичної газети „Дейлі Воркер" про те, що 7-го квітня ц. р. випущено в космос людину (навіть вказано прізвище Іллюшина, сина відомого совєтського авіоконструктора), представляє справу зовсім інакше. Очевидно, кореспондент цієї газети вибалакав те, що треба було тримати за зубами: що ще 7-го квітня зроблено подібний експеримент, і що, ймовірно, скінчився він трагічно. Треба думати, що промах комуністичного лондонського часопису змусив большевиків негайно провести другий експеримент з Ґаґаріним. Зрештою скільки тих невдалих спроб зроблено було перед тим, от хоч би і в дні приїзду Хрущова до Ню Йорку, і скільки незнаних світові жертв принесено в СССР на дорозі до космосу — годі догадуватись.

Як би там не було Москва промовчала сенсаційне повідомлення „Дейлі Воркера", хоч на диво гостро й відразу зареаґувала на такий, здавалося б, незначний факт, як приписування Ґаґарінові в одній американській газеті аристократичного походження. Як відомо, „формулу промовчування" широко використовує Москва у зовнішній і внутрішній політиці. Ось так і в урядовому повідомленні про „безприкладну перемогу совєтської людини над силами природи" в переліку „історичних досягнень" совєтської науки і техніки опущено такий важливий і ще недавно так роздмухуваний факт, як сфотографування відверненої від Землі поверхні Місяця. Виходить, не було цього факту? Коли взяти під увагу коротку вістку про те, що ракета, з якої Місяць сфотографовано, нібито розбилась, зударившись з метеором, — „формулу промовчування" вжито і цим разом в офіційному повідомленні. „Замньом для ясності" — як кажуть в таких випадках совєтські „керівні особи".

Загальне недовір'я західніх науковців викликало також ствердження совєтського комунікату, що майор Ґаґарін, вилетівши з СССР, досягнув Південної Америки за... дев'ять хвилин. Ніякий, навіть хрущовський, „космічний корабель", - пише коментатор „Ню Йорк Таймсу", не може ще осягнути такої неймовірної швидкости. А от в листі до редакції „Дейлі Ньюз" один з читачів іронізує: „Ґаґарін твердить, що він зі своєї капсулі обсервував різницю між днем і ніччю, як виразну тоненьку чорну лінію на поверхні Землі. Всім відомо, що між вранішнім світлом і нічною темрявою існує різниця в 3.5 години..."

Скептики заявляють: ствердження Ґаґаріна, що зі своєї кабіни він спостерігав не тільки обриси континентів та морів, але навіть „колгоспні лани" — фантастична вигадка. Вони беруть під сумнів те, що розповідає Ґаґарін про стан невагомости - відсутности ґравітації, про своє в той час почуття. Але ж нічого нового тут Ґаґарін не сказав: фахівці знають, що все це він міг відчувати й бачити. Сумнів викликає розбіжність між його ствердженням „бачив" і заявою совєтського академіка Блаґонравова, що в космічній кабіні не було ніяких отворів - вікон. А ще більше недовір'я до всієї тієї справи породжує ось така розбіжність: в офіційному повідомленні згадано, що кабіну з Ґаґаріним спущено з орбіти із керівного центру на землі, а Ґаґарін заявив совєтським кореспондентам, що він сам приземлився з поміччю апаратури, інстальованої в кабіні.

Зрештою, випущення ракети з людиною в міжплянетні простори не є вже проблемою для науки. Незабаром рейд довкола Землі в ракеті, якщо його направду відбув совєтський летун, повторять американські астронавти. Тож Хрущову йшло не так про новий науковий досяг, як про те, щоб цим рекордом ще раз потрясти світовою опінією, ще раз настрашити її могутністю СССР. Йшло про свій власний престиж і престиж комуністичного режиму.

Об'єктивні учені признають, що в ділянці ракетобудування і дослідження космічних просторів Америка відстала від СССР на кілька років. Большевики знають секрет твердого пального для масивних ракет, якого американські фахівці ще не розкрили. Однак, при сучасному стані науки немає секретів, що їх якась одна країна могла б довший час у себе затримувати. 21-го квітня на пресовій конференції президент Кеннеді заявив, що американські учені мусять зробити новий „стрибок" в технології — підсилити напругу в конструкторсько-дослідній праці, щоб випередити Москву в тій ділянці.

В. С-ко

ПОДАТКОВА ПРОГРАМА УРЯДУ

Президент Кеннеді 20-го квітня переслав урядові свою першу податкову програму, заявивши при тому, що зменшення особистих прибуткових податків думає запропонувати не в цьому, а в 1962-му році, коли минеться економічна знижка, яка обнижує прибутки з податків федеральної скарбниці.

Цього року уряд турбується в першу чергу тим, щоб скріпити економіку ЗДА, і тому пропонує полегші в податках тим фірмам і підприємцям, які робитимуть інвестиції в свої фабрики. Згідно з внесеною урядовою податковою програмою, підприємці заощадять коло $1.700.000.000 річно коштом податкових полегш, але державна скарбниця не матиме з цього титулу втрат, бо уряд плянує таке загострення податкових приписів, яке дозволить податковому урядові в найближчому році зібрати коло $1.700,000-000.

Ось головні пункти податкової програми, запропонованої урядом Кеннеді:

1) Підприємцям буде зменшений на 15% податок від тих сум, які вони інвестують на розбудову своїх підприємств. Менші фірми дістануть незначну податкову знижку незалежно від того, чи вони робитимуть нові інвестиції. Ця податкова полегша заохотить промисл до збільшення продукції та модернізації фабрик, які користуються перестарілими машинами і тому не можуть конкурувати з змодернізованими фабриками закордонних фірм, а також дасть можливість затруднити 500.000 нових робітників.

2) Уряд пропонує скасувати податкові привілеї для деяких підприємств і багатьох категорії платників податків. Внаслідок цього державна скарбниця дістане коло 1.750 000.000 долярів з нових податків, що вповні покриє і втрати, які постануть в результаті запропонованих податкових полегш від промислових інвестицій. В цій цілі уряд пропонує:

а) Докладніше стягати податки від дивіденд і відсотків на заощадження, що річно дало б коло $600 мільйонів державній скарбниці.

б) Скасувати звільнення від оподаткування перших $50 прибутків від дивіденд американських корпорацій. Цей закон ухвалено в 195[illegible] році для того, щоб заохотити до крайових інвестицій, але він не досягає своєї цілі. З цього титулу державна скарбниця дістала б $450 мільйонів.

в) Зліквідувати звільнення від оподаткування деяких сум, що їх фірми відтягають від прибутків на особисті витрати, або на витрати для потреб підприємства. З цього держава дістала б $250 млн.

г) Скасувати податкові полегші при продажу так званих знецінених властностей. Це дало б нових податків на суму $200 мільйонів.

д) „Залатати" ті діри в теперішньому податковому законі, які дозволяють американським зіркам і підприємцям, що працюють закордоном, уникати оподаткування своїх прибутків. Це дало б державі $250 мільйонів.

Президент рекомендує Конґресові продовжити на один рік закон про 52-відсотковий податок від великих корпорацій та надмірних прибутків, загострити податковий закон у відношенні до кооператив спільних ощадностевих інституцій і забезпеченевих компаній, які асекурують проти пожеж і нещасливих випадків. Уряд хоче також, щоб Конґрес ухвалив двоцентовий податок від ґальону газоліни для літаків.

Запропонований урядом податковий законопроєкт не задовольняє більшости демократів і республіканців. Правда, частина демократів підтримує Президентові пропозиції, але численна опозиція, що складається з республіканців і консервативних демократів, заявляє, що вона старатиметься недопустити до ухвалення цієї податкової програми.

Підприємці задоволені з того, що Кеннеді пропонує зменшити податки від фондів, складених як інвестиції і підприємства, а Волл Стріт — проти його пропозиції скасувати податкові полегші від дивіденд.

З усього цього виходить, що в Конґресі розгориться завзята боротьба довкола податкової програми. На пресовій конференції 21-го квітня Президент заявив, що він вірить у те, що Конґрес прийме його законопроєкт, бо „сильна і здорова федеральна податкова система — це основна умова майбутности Америки". Без такої системи ЗДА не можуть втримувати на належному рівні нашої оборони, сказав Президент, не можуть бути провідником вільного світу. Без неї годі підносити далі економіку ЗДА, поліпшувати життьову стопу американського населення.

Вісті УНСоюзу

Йосип Лисогір, виконуючий обов'язки головного предсідника Українського Народного Союзу, дав довше інтерв'ю відомому ньюйоркському радіокоментаторові Баррі Фарберові про сучасне положення України в підсовєтській неволі. Й. Лисогір говорив про свої враження із своєї поїздки та відвідин в Україні з кінцем минулого року. Інтерв'ю було передане на радіовисильні WINS в четвер, 13-го квітня.

Трибуна УНС, що появляється з кінцем кожного місяця разом з рекордовим і касовим звітами УНС, появиться за квітень з датою найближчої п'ятниці, 28-го квітня, та буде майже в цілості присвячена пам'яті покійного Дмитра Галичина, гол. предсідника УНСоюзу. Зокрема будуть в ній надруковані жалобні промови, виголошені біля домовини та над відкритою могилою Покійного, як і довгий реєстр листів і телеграм з висловами співчуття.

Поборювання подвійної розтрати, себто збільшені в останніх місяцях суспенди членів за невплачування належних вкладок за забезпечення, та згрошевлювання забезпеченевих грамот, продовжує та посилює Головна Канцелярія УНСоюзу. Ця подвійна розтрата, що є великою втратою в першу чергу для самих суспендованих членів і тих, що згрошевлюють грамоти, бо вони позбавляють своїх родин того забезпечення, що може бути для них рятунком на випадок, якби не стало їхнього хлібодавця, є рівночасно головним ворогом та головною перешкодою дальшого росту і розвитку організації, бо більшість здобутих нових членів потрібна для покриття тих зайвих втрат. Головна Канцелярія закликає зокрема секретарів та урядовців Відділів до посиленого походу проти тих зайвих подвійних розтрат.

Передконвенційна організаційна кампанія УНСоюзу, що саме тепер розгортається, матиме — як це завжди бувало досі — рішальне значення для вибору делеґатів на чергову конвенцію УНС, що має відбутись в травні наступного року в Ню Йорку. Організаційні успіхи в такій кампанії завжди мають великий вплив на вибір делеґатів, як і поважний вплив на вибір Головного Уряду. Це варто вже сьогодні пригадати усім, що бажали б взяти участь у цьому найбільшому зібранні українців у вільному світі, що ним є конвенції УНСоюзу.

„Наш Тарас Шевченко" — це заголовок малої, 4-сторінкової брошурки, що її саме тепер друкує Український Народний Союз як подарунок для нашої шкільної дітвори. Брошурка-летючка має портрет Тараса Шевченка в молодому віці та коротку біографію Поета, подуману для шкільної дітвори. Брошурку друкується окремо в двох мовах, українській і англійській, та вона буде до розпорядження безкоштовно для нашої дітвори українознавчих і парафіяльних шкіл. Шкільна Рада при УКК задумує використати цю брошурку для поширення на дітвору дрібної збіркової акції на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

Микола Паламар, заслужений союзовий діяч-піонер, член-засновник і довголітній секретар 230-го Відділу Українського Народного Союзу в Литл Фолс в стейті Ню Йорк, помер на 67-му році життя минулої п'ятниці, 21-го квітня. Покійний народився в Україні і до ЗДА приїхав в 1912-му році. Похорон відбувся в понеділок, 24-го квітня з української католицької церкви св. Миколая на цвинтар Пречистої Діви Марії в Геркімер. Вічна Йому Пам'ять!

СВОБОДА SVOBODA

SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City & Foreign Rates:

One year	$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

For UNA members monthly 65¢.

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Ситі і закордоном:

На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Ярослав Падох

НА ПІОНЕРСЬКОМУ ШЛЯХУ

(У сорокліття ньюйоркської „Свободи" 194-го Відділу УНС)

(11)

13. Умови одержання бенефіту

Наколи член хорий не менше як шість день, має побирати бенефіт і має мати посвідку від доктора і від опікуна хорих. А наколи члена болить нога або рука, (так) що він робити не годен і контроля взнає його, що він не годен робити і не може ходити по улицях, в такім разі член побирає бенефіт. А як його котрийнебудь товариш зобачить, що він може ходити кудинебудь в непотрібні місця, то в тім разі він не побирає бенефіту.

14. Втрата прав до „бенефіту"

Наколи товариш захорує і повідомить уряд, що він хорий, а за два або три дни його зобачуть другі товариші, що він ходить по улицях і не лежить, то такий хорий не побирає бенефіту.

15. Похорони членів

Наколи товариш помре, то секретар має зараз повідомити всіх членів на спеціяльний мітінг, і товариші мають розпорядити, щоб того товариша до порядку поховати. Призначену роботу кождий товариш має точно виповнити, бо в противнім разі заплатить $5.00 кари або буде суспендований.

Микола Лесюк, писар"

Ухвалено одноголосно дня 17-го січня 1920 року.

Від часу схвалення цього назагал дуже речево й вміло зложеного статуту, протоколи зборів постійно на нього покликуються при всіх важливіших ухвалах та подіях. Зокрема, не рідко читано цей статут, і то мабуть у цілості, бо що варте право, коли народ його не знає. Вимоги леґальности вимагали, зокрема, покликання на постанови статуту у випадках наложення кар на членів за непослух статутов або невиповнення прийнятих на себе обов'язків. Неодмінно тоді додавано, що кару наложено „подлук статута".

Добрі громадські звичаї

Голе право й страх перед карою ніколи не всилі запевнити повного й свобідного життя громади. Розуміли це досвідчені лівчани. Порядок в їх „свобідській" громаді, подібно як у крайових Лівчицях, спирався не тільки на прийнятім праві, статуті, але у великій мірі на довголітніх звичаях, які з часом набирали сили іноколи більш зобов'язуючої, як писане право. Замість статутової кари, за непошанування звичаїв та добрих звичаїв громади грозила не менша кара громадського осуду.

Всі важніші події в „Свободі", зокрема збори, відбувалися при виробленому церемоніялі й з повною, традиційною повагою. Зокрема, приймання справоздання уступаючого уряду й уділювання йому звільнення та передача влади новообраному урядові відбувалися з певним церемоніялом, якого не можна було поминути. Місячними збрами керував предсідник, а річними зборами — окремо обраний голова зборів. На цих зборах старий уряд складав справоздання, особливо точно звітуючи про грошові справи. Після цього звичайно відбувалася дискусія, в часі якої не щаджено критики поодиноким урядникам, якщо члени уважали, що за їх урядування „Товариство тупо розвивалося".

Уділивши звільнення, приступали до вибору нового уряду. Вибір переводили з великою увагою. В той час дуже рідко практиковано те, що під цю пору, на жаль, сталося щоденною, чи радше щорічною практикою. Бо в той час бути обраним на уряд означало і почесть, і відповідальність, і можливість допомагати громаді й собі. Адже від помочі товариства в потребі іноді залежала доля, нерідко здоров'я та життя члена і його родини. Тому звичайно на уряди кандидувало кілька осіб. У „Свободі" це було майже засадою у відношенні до уряду голови. Майже завжди бачимо двох кандидатів на той уряд. Деколи вибори переводив предсідник зборів, деколи окрема виборча комісія з двох членів.

Після переведення виборів наступала головна церемоніяльна хвиля: подяка за працю уступаючому урядові й подяка старого, а часто й новообраного урядів за вирізнення. Відбувалося це звичайно майже в той самий спосіб, майже тими самими словами. Наприклад, на зборах у січні 1913 р. „Товариство подякувало урядові за працю, а уряд подякував товариству за довіря". Часом такий церемоніял відбувався ще перед виборами. Ось як він відбувся на зборах в грудні 1945 р.: „Товариство — нотує протокол — звіти приняло і подякувало урядові за працю, а уряд подякував Товариству за довіря", після чого „створено комінацію нового уряду". Деколи старий уряд церемоніяльно передавав урядування новому, а уступаючий предсідник давав поучення новообраним урядникам бути добрими працівниками, а членам бути послушними новому проводові.

Бриджпорт, Конн. вшанував пам'ять Т. Шевченка

Об'єднана за ініціятивою Відділу УККА укр. громада в Бріджпорті, відсвяткувала 100-річчя смерти Тараса Шевченка двома Академіями-Концертами. Підготовка до цих Святкувань почалася ще 2-го 2-го січня, коли то Управа Відділу УККА запросила представників усіх організацій та Церков (католицьку і дві православні) на нараду, на якій створено Комітет Пам'ятника Шевченкові. Згідно з рішенням цього Комітету, відбулася 12 березня шкільно-пластова Академія під кличем „Молодь Шевченкові" і друга 26-го березня репрезентативна, улаштована об'єднаним в Організаціях і Церквах українським громадянством.

Перша Академія в УНДомі силами самої шкільної і пластової молоді, почалася „Заповітом", що його відспівав хор молоді під проводом п. Івана Хом'яка. Цей хор виконав ще дві пісні „Реве та стогне Дніпр широкий" і „Поклін тобі Тарасе". Пласт. Лідія Бабій виголосила гарну доповідь про життя і творчість Т. Шевченка. Деклямували — пласт.-юн. Марійка Шуст і шкільні діти: Дарія Бойко, Людмила Фалько, Ігор Пендаківський, Андрій Сокіл і 3-річний Ромчик Сливінський. Збірну деклямацію „Поклін тобі, Тарасе" виконали шкільні діти: Христя Сливінська, Леся Бурий, Наталка Гриценко, Валя Окатий, Юрко Кириченко, Мирко Стахів, Ромчик Сенів і Степан Макійчик. Свято закінчено гимном „Ще не вмерла Україна". Усі діти співали і деклямували з молодечим ентузіязмом і пієтизмом. Чистий дохід з Академії в сумі $51.85 передано до Комітету на побудову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні.

Друга репрезентативна Академія - Концерт відбулася в просторій шкільній авдиторії Закарпатської гр. кат. церкви св. Івана Хрестителя.

Об'єднаним хором трьох українських церковних громад управляли три диригенти, пані Катерина Нижанківська (правосл. громада Біч ст.), п. Іван Козак (кат. громада) і п. Олександер Самчук (православна громада Йорк ст.).

Академію відкрив голова Комітету Пам'ятника Шевченкові Володимир Чубатий і попросив приявних на залі повстанням з місць віддати пошану пам'яті нашому Генієві Т. Шевченкові і вислухати Його „Заповіт", що його опісля відспівав хор під проводом п. Івана Козака. Хор виконав ще Кантату „Честь тобі, Кобзар'ю". Святочну промову по українськи виголосив д-р Василь Палідвор з Ню Йорку. Своєю старанно опрацьованою темою полонив увагу усіх слухачів, що з напруженням слідкували за промовою і нагородили промовця спонтанними оплесками. Свою промову закінчив д-р Палідвор зазивом до щедрої жертвенности на побудову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні.

Промову англ. мовою виголосив секр. Йосиф Сливінський. Він говорив про значення Шевченка і його творчости не тільки для українського народу, але для усіх поневолених народів світу. Він попросив до слова прибулого на Академію мейора міста Семюела Тедеско. Мейор Тедеско вказував на великий культурний вклад українців в ЗДА в збірну американську культуру, а доказам цього є улаштування цієї Академії. Із значенням Шевченка, як борця за визволення не тільки українського народу, але усіх поневолених народів, він ознайомлений. Відомо йому також, що на основі закону Конґресу і Сенату ЗДА, підписаним бувш. президентом Айзенгавером, в короткому часі має бути побудований пам'ятник Шевченкові, „Чемпіонові Волі" у Вашингтоні.

В другій частині Академії хор виконав чотири пісні: під управою п-ні К. Нижанківської „Де Дніпро наш котить хвилі" і „Живи Україно", та під управою п. О. Самчука „Віє вітер, віє буйний" і „Садок вишневий". Поміж піснями виконано деклямації: п-ні Анни Бойко — „Суботів" Т. Шевченка і Волод. Фалька — вірш „До молоді", присвячений Шевченкові, деклямував Іван Свириденко.

В третій частині поставлено під проводом учительки вечірньої „Рідної Школи" Мирослави Чубатої інсценізацію поеми Шевченка „Тополя".

Участь брали: Тополя — п-і Олімпія Сенів; кобзар — Олександер Самчук; мати — п-і Степанія Жеребецька; ворожка п-на Лідія Бабій; козак п. Іван Погрецький; дівчата — Олеся і Галя Самчук, Оля Сколоздра і Романа Станишевська. Інсценізація викликала сильне враження. Усі виконавці вив'язалися із своїх завдань добре, а головно п-і О. Сенів в пісні „Плавай, плавай лебедоньку".

Успіх Академії треба завдячувати в великій мірі проф. УМІ п. Юрієві Цибрівському, в руках якого був фортепіяновий акомпаніямент. З оформлення і декорації сцени гідно вив'язався п. Омелян Яцишин.

Треба підкреслити і те, що Шевченка пом'янула вся об'єднана українська громада без різниці на віровизнання і політичні переконання.

В. Чубатий

● Президент З'єдиненої Арабської Республіки Гамаль Нассер казав відкликати заповіджені в Каїро два концерти симфонічної оркестри Мишиґенського університету. Нассер — приятель Фіделя Кастра й оборонець комуністичної диктатури на Кубі, дармащо у себе, в Єгипті, він заборонив всяку комуністичну діяльність.

Шечвенківська виставка в столиці Міннесоти

Цю виставку було влаштовано з ініціятиви Шевченківського Ювілейного Комітету в столиці Міннесоти Ст. Полі, в одній з кімнат православної церкви св. Володимира та Ольги. Відкрита вона була від 19-го березня до 16-го квітня, в суботи та неділі.

Виставка мала кілька тематичних відділів, які досить повно ілюстрували життєвий шлях та багатогранну творчість нашого Кобзаря, а також твори інших мистців, в різних ділянках мистецтва, навіяні творчістю Т. Шевченка.

Перший відділ виставки продемонстрував численні видання Шевченкових творів, різного часу, формату і об'єму, від передруку маленького „Кобзаря" 1840 року починаючи і багатомовним сучасним виданням М. Денисюка кінчаючи. Тут можна було подибати деякі рідкі і цінні екземпляри, як напр.: копія — фотодрук 3. видання „Кобзаря" 1860 року, „Кобзар", друкований у Канаді „желехівкою" ще до першої світової війни, старе видання „Гайдамаків" з чудовими ілюстраціями художника О. Сластіона.

Про Шевченка, як маляра, давали повне уявлення репродукції його малярських творів, серед них чимало автопортретів.

Вдало підібраний і добре скомпонований був відділ „Життя Шевченка в образах". Тут глядач міг побачити копію Шевченкової метрики, знимок с. Моринці та хати, в якій народився Т. Шевченко, портрет його батька, кілька портретів його самого в різному віці, копію „відпускної", похорони поета та його могилу у Каневі.

На одному з стендів були виставлені твори Шевченка в перекладах на інші мови: англійську, польську, російську. Заслуговують на увагу видані в Лондоні 1911 року 6 віршів Шевченка в перекладах на англійську мову відомої письменниці Войніч, а також невеличка книжечка італійця Лядро Маінарді: „Тарас Шевченко — співець України", з його перекладами Шевченкових віршів італійською мовою (Рим, 1929). Серію перекладів доповнював виданий недавно в Києві „Заповіт" 43 мовами світу.

Окремий стенд був присвячений численним науковим творам з галузі шевченкознавства, авторами яких є наші видатні вчені 19 та 20 століття (М. Драгоманов, Б. Лепкий, Ф. Колесса, проф. Сімович та ін.). Крім цього був виставлений повний комплект річників УВАН з Ню Йорку („Шевченко").

Чимало показано творів біографічного характеру, серед них: П. Зайцев — „Життя Тараса Шевченка", Н. Холодна-Левіцька — „Шлях велетня", М. Шагінян — „Тарас Шевченко", Ол. Ільченко — „Петербурзька овінь", Дм. Красицький — „Дитинство Тараса".

Виставлено також серію мініятюрних видань „Кобзаря" та 4-х поем, виданих 1939 року в Києві („Катерина", „Сон", „Кавказ" та „Наймичка"), а крім того колекція ювілейних марок, випущених в Україні 1939 та 1954 року.

Хоч і скромний обсягом, але все ж мав місце відділ „Шевченко в музиці".

Виставка в цілому була дуже гарно оформлена і прикрашена образами Шевченка, пензля наших міннеапольських мистців: О. Лятуринської та Ол. Булавицького, гарними репродукціями його автопортретів та трьома скульптурами Шевченка роботи покійного А. Павлося.

Слід згадати два цінні раритенти, які відвідувач мав присмність оглянути, а саме: ювілейну срібну медалю, випущену в Києві з нагоди 50-ліття смерти Шевченка в 1911 р. (власність проф. Ол. Грановського) та журнал „Основа" за травень 1962 р. з віршами Шевченка та передмовою до них М. Костомарова (з цікавим додатком вкінці: „Объяснение неудобопонятных южнорусских слов"!).

На відкритті виставки мав вступне слово проф. В. Доманицький, який докладно зупинився на історії видань „Кобзаря" і взагалі Шевченкових творів. Після нього промовляв п. М. Михалевич, який висвітлив діяльність Т. Шевченка, як маляра.

Виставку відвідало чимало наших людей, крім цього відбулось кілька організованих відвідин наших дітей та молоді („Рідна Школа", „СУМ" та ін.).

Всю величезну працю при організації цієї непересічної виставки, яка була подією в нашому культурному житті, а саме: вишукування потрібних експонатів, складання картотеки, комплектування окремих відділів та технічне оформлення їх, як також нагляд за виставкою в години відвідувань, взяли на себе панна О. Соловей та пані Н. Булавицька. Вони зробили максимум можливого, і за це їм належиться подяка від усієї української громади наших обох міст — близнюків. Треба висловити також признання за велику допомогу в організації виставки голові української громади в Ст. Полі п. М. Михалевичеві.

З присміністю слід відзначити, що всі наші люди, по бібліотеках, яких була розкидана, продемонстрована на виставці „шевченкіяна" щиро відгукнулись на заклик ювілейного комітету і радо позичили потрібні експонати.

Дуже можливо, що подібна виставка буде повторена ювілейного 1964 року. З огляду на це хотілося б висловити деякі побажання. Добре було б, якби виставка була розміщена в більше просторому приміщенні, не в одній, порівнюючи невеликій кімнаті, щоб стенди з малярськими творами не стояли серед кімнати, і щоб експонати були не так близько один коло одного (іноді — зависоко!).

Побажано також, щоб написи до експонатів були двома мовами (українською та англійською). Це має значення для чужинців, які відвідують виставку.

Ол. Филипович

Збіркова акція на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні і Нюарку

19-го березня на зборах представників організацій, товариств, фінансових установ та активних громадян м. Нюарку і околиці, створено Шевченківський Комітет будови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні та вибрано Діловий Комітет для переведення збірки фондів на будову пам'ятника.

В склад Ділового Комітету входять 11 осіб, а склад контрольної комісії доповнено представником НТШ д-ром О. Андрушковим. На зборах задекляровано на повищу ціль квоту 1,642 доляри, при чому частину квоти зложено готівкою. Діловий Комітет уконституувався і почав збіркову акцію, та реєструє адреси місцевого громадянства, понадто рішив скликати в цій справі ще раз громадське віче на день 7-го травня для цієї важливої справи. Дальші пожертви на пов. ціль напливають. Шкільна молодь української парохіяльної школи св. Івана Хрестителя зібрала $50, передаючи цю квоту до рук касира Ділового Комітету п. Павла Заболоцького. На цьому місці належить підкреслити цей вчинок шкільної дітвори, і нехай він послужить гарним прикладом для інших. На сходинах представників Відділів УНСоюзу в Нюарку з приводу смерти сл. п. Дмитра Галичина, гол. предсідника У. Н. Союза, рішено замість квітів та вінків на могилу покійного, Відділи УНСоюзу жертвують після фінансової спроможности датки на будову пам'ятника Т. Шевченкові, бо Покійний був ініціятором і душею Комітету будови пам'ятника. Започаткували цю збірку: Тов. „Орлик" — 27 Відділ УНСоюзу, жертвуючи $25 і 272 Відділ $5. Понадто жертвували на повищу ціль: Фірма Самко Тайр Ко. (Я. Гайвас — Т. Кордуба) готівкою $100, д-р Ярош $50, місцевий Відділ ОбВУА $25 і місцевий Відділ ОДВУ $25. Перед ударною кампанією збірки, яка пічнеться на днях, тимчасово приймає пожертви на повищу ціль касир Ділового Комітету п. Павло Заболоцький, 628 — 20 Стр., Нюарк 3, Н. Дж.

Д-р О. Утриско,
голова Контр. Ком.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 23-мільйонового майна організації!

З діяльности Української Громади в Бруклині — Північ, Н. Й.

Шевченківська Академія.

Цьогорічна наша громада старалася зорганізувати більше врочисту Шевченківську Академію, бо от це минає 100 років із дня смерти Пророка України.

На програму Академії склалися такі пункти: С. Галась відспівав американський гимн, а хор церкви св. Духа під диригентурою Л. Рейнаровича відспівав Шевченків „Заповіт".

Вступне слово виголосив о. Юрій Менцінський, а реферат про значення Т. Шевченка мгр. І. Базарко. Струнна оркестра СУМ-а під дир. п. Костишина виконала композиції до слів Т. Шевченка „Реве та стогне", „Садок вишневий" і „Думи мої".

Збірну деклямацію-рецитацію під заг. „Вшануймо нашого Тараса" виконали члени СУМ-а, а їх підготовила пані Алла Давиденко.

Після того знов виступав хор, який виконав „Дніпро реве", муз. Д. Січинського, „Садок вишневий" — муз. Вахнянина і „Україно, Україно" — музика Давидовського. Сольо співали пані М. Стефанишин і панове С. Галась і Л. Рейнарович. Цей самий хор виконав ще „Вкраїнонько люба" з опери М. Аркаса „Катерина". Деклямація була у виконанні СУМ-а.

При кінці Академії відбулася інсценізація поеми Т. Шевченка „Сон" у виконанні акторів і молоді. Виступали зі старших пані М. Стефанишин і п. Іван Бандура, та молодь із СУМ-а. Інсценізація була гарно виконана і знайшла повне признання присутніх. Також хорові пункти вийшли гарно, бо були добре підготовані.

Програму вів п. В. Костик, а промовляв ще ветеран громадських діячів в Бруклині п. Юліян Павчак, який закликав до пожертв на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні.

О. Луцева

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 28-го квітня ц. р., відбудеться в приміщенні Клюбу авторський вечір Леоніда Полтави, на якому буде вперше прочитана „Поема про Шевченка" та уривок з історичного роману „1709 рік", що якраз вийшов з друку у В-ві „Книгоспілка". Роман цей можна буде набувати в ЛМКлюбі під час названого вечора. Початок о год. 8-ій веч.

ПОДЯКА

Щиру подяку складаємо Приятелям та Знайомим за вислови співчуття з приводу смерти нашої Дорогої СЕСТРИ

Люби ЛИСЯК

Д-р НАДІЯ та ВСЕВОЛОД СОРОКІВСЬКІ

Сан Франсіско.

ПОДЯКА

Відійшов від нас на вічний спочинок мій Найдорожчий МУЖ

бл. п. Петро ЗАЯЦЬ

Щиро дорогою хочу подякувати о. Я. Шустові за відвідини в шпиталі, св. Сповідь та уділення Найсвятіших Тайн.

Дуже дякую П-ву Володимирові Сусла, які день-в-день, та всім Тим, які відвідували Покійного Мужа в шпиталі.

Дякую всім Членам Т-ва „Українська Січ", Відділ 59 УНСоюзу за квіти і численну участь у Похороні, та тим Членам, які несли домовину, та всім Знайомим, які брали участь в Похороні, віддаючи тим останню прислугу Покійному.

Горем прибита, по блаженному Мужові

дружина — ЄВГЕНІЯ ЗАЯЦЬ

ЗАМІСТЬ ВІНКА НА МОГИЛУ

бл. п. д-ра Дмитра Галичина

президента УНСоюзу

В суботу, 1-го квітня відбулись жалобні сходини членів Відділу ч. 453 ім. Президента А. Волошина УНСоюзу в приміщенні підприємства Якова Ковальчука в Торонті. Сходинами проводила президія: К. Гонта, голова і Яків Ковальчук, секретар. Про життя і діяльність бл. п. д-ра Д. Галичина, президента УНСоюзу, говорив д-р Степан Рососха. Відтак секретар Яків Ковальчук відчитав побажання дружини Покійного, пані Степанії Галичин, щоб замість квітів і вінків на могилу Покійного, складати пожертви на громадські цілі. На його заклик члени цього Відділу зложили:

На „ВІЛЬНЕ СЛОВО": Яків Ковальчук — $15.00, д-р Павло Охітва — $5.00, д-р Степан Рососха — $5.00, Корнило Гонта — $5.00, Василь Дячук — $2.00, Марія Журковська — $2.00.

На „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС": Мих. Коропецький з дружиною — $5.00, Софія Гонта — $2.00 Славка Лехто — $2.00.

На „НОВИЙ ШЛЯХ": Микола Блаженко — $2.00, Галина Ковальчук — $1.00, Яковлина Ковальчук — $1.00.

На „СВОБОДУ": Степан Кальмук — $4.00 Іван Кальмук — $2.00.

На ПАМ'ЯТНИК Т. ШЕВЧЕНКОВІ: Йосип Шмигельський — $5.00.

На ЦЕРКВУ СВ АННИ в СКАРБОВО: Іван Івасечко — $8.00.

Разом — $63.00 Подав Я. Ковальчук

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. Дмитра Галичина

25.00 долярів на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні

— складає —

МАРІЯ МАЛЕВИЧ

Свячене в Бруклині

16-го квітня відбулося у великій залі Українського Народного Дому при Гренд вулиці і Дріґсс Евню Свячене нашої громади, що об'єднується при церкві св. Духа і Народному Домі.

Парох парохії укр. грек.-католицької церкви св. Духа о. декан В. Андрушків поблагословив дари Божі, відправивши благословенне Богослуження.

Пані Баран, Бішко і Зозуля гостили присутніх смачним „свяченим", які, споживаючи Божі дари, вислухали кілька промов про актуальні справи української громади в Бруклині. Промовляли Ю. Павчак, В. Цюпа, о. В. Андрушків, о. Ю. Менцінський, виконуючий обов'язки головного предсідника УНСоюзу Йосип Лисогір, В. Костик, І. Бішко, Макар, Сорока і пані Зарицька та пані Баран. Всі промовці закликали до пожертв на будову парафіяльної школи, пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні і на Семінарію у Стемфорді. Висловлено надію, що бруклинські українці відомі з жертвенности на релігійні і національні цілі, і тому й цим разом вони виконають своє завдання та збудують собі школу і допоможуть до будови пам'ятника у Вашингтоні та до будови школи у Стемфорді.

Між промовами виконували мистецьку програму, на яку склалися добрі продукції мандолінової оркестри під проводом п. Костишина. До цієї оркестри приєднався ще й юнак Іван Овсак, який гарно грав на акордеоні. Він недавно прибув до ЗДА з Арґентини. Виступав і танковий гурток СУМ-а, який відтанцював кілька народних танків, чим здобув повне признання публіки. Танками керував п. Галатин. Пан І. Овсак виконав і сольо на акордеоні.

Парох о. Андрушків закінчив це вдале Свячене молитвою.

Програму вели п. Ю. Павчак і п. В. Костик.

Л. Луців

● В м. Джонстон в Шотляндії застрайкували в минулому тижні вчителі середньої католицької школи, домагаючись підвишки їх дуже низьких платень. 15 вчителів пустили до дому надзвичайно втішених такою несподіванкою 400 учнів школи. Це перший випадок такого страйку в історії Англії.

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів та Знайомих, що в далекій Польщі відійшов у Вічність, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, Наш Найдорожчий

МУЖ, СИН, БРАТ, ШВАҐЕР, ВУЙКО і СТРИЙКО

бл. п. інж. Олександер ГРАБОВИЧ

проживши 60 років.

Похорон відбувся в п'ятницю, 21-го квітня 1961 року.

Безграничним горем прибиті:

Анна Людмила ГРАБОВИЧЕВА — мати
Галина з Галущинських ГРАБОВИЧЕВА — дружина (в Польщі)
Марія і Івон ГОЛУБОВИЧІ — сестра і шваґер
Зеновія ГРАБОВИЧЕВА — братова
Лариса і Дмитро ПЕНЦАКИ — сестрінка з мужом і дітьми Роксоляною і Ростиславом
Гриць і Андрій ГРАБОВИЧ — братанки

Ню Гейвен — 175 Frank Street

ПОВІДОМЛЕННЯ

В СПРАВІ

СЕКРЕТАРСЬКО - ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КУРСУ

на Союзівці

Успіх минулорічного курсу спонукує Екзекутиву УНСоюзу повторити його в 1961 році. Цьогорічний секретарсько-організаційний курс УНСоюзу відбудеться на Союзівці, Кергонксон, Н. Й. в часі

від 17-го до 23-го червня 1961 р.

Початок курсу:
в СУБОТУ, 17-го ЧЕРВНЯ 1961 року в год. 3:00 по полудні;

а закінчення:
в П'ЯТНИЦЮ, 23-го ЧЕРВНЯ 1961 року в год. 10.00 ранку.

Участь в курсі можуть взяти секретарі та організатори УНСоюзу й особи, які зобов'яжуться стати організаторами.

Приміщення, харч, та навчання на курсі є БЕЗПЛАТНІ. Кошти доїзду оплачують самі курсанти. Родини курсантів можуть знайти в тому часі приміщення на Союзівці по зниженій ціні.

Зголошення слід слати до 20-го травня ц. р. до

ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УНСОЮЗУ
при 81-83 Grand Street — Jersey City 3, N. J.

ЕКЗЕКУТИВА УНСОЮЗУ

Увага! Увага!

ВІДДІЛИ УНСОЮЗУ БАСЕЙНУ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ!

В неділю,, 30-го квітня 1961 року
в год. 2:00 по полудні
в залі
УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ, в ШАМОКИНІ, Па.
— відбудуться —

ОКРУЖНІ ЗБОРИ Відділів УНСоюзу

в яких повинні взяти участь Урядовці і Конвенційні Делеґати та Представники наступних Відділів УНСоюзу:

БЕРВИК 164, 333
ЦЕНТРАЛІЯ 90
КОЛДЕЙЛ 201
ФРЕКВИЛ 242, 382
ФРІЛЕНД 429
ГЕЗЛЕТОН 85, 314
МАГОНОЙ СИТІ 305
МАГОНОЙ ПЛЕЙН 28, 365
МЕК АДУ 7, 186
МАЙНЕРСВИЛ 78, 265
МТ. КАРМЕЛ 2
НОРТГУМБЕРЛЕНД 357
ШАМОКІН 1
ШЕНАНДОАГ 98
СТ. КЛЕР 9, 31, 228

На Зборах будуть порушені дуже важні та цікаві справи, які вимагають вирішення.

На Зборах буде присутній

ЙОСИП ЛИСОГІР — заступник гол. предсідника УНСоюзу.

До участи в Зборах запрошені також всі Члени УНСоюзу та широкий загал Українського Громадянства цілої околиці.

М. ГЕНТОШ,
голова Окружного Комітету

Спорт

ФУТБОЛЬНА ДРУЖИНА ЮНАКІВ УАСТ „ЛЕВИ"

„ЛЕВИ" — ІҐЕЛС 5:0 (2:01)

Шикаґо, Ілл. — УАСТ „Леви" має під сучасну пору чотири футбольні дружини, а саме першу дружину та резерву в найвищій футбольній клясі в т. зв. „Мейджор Ліґ" Шикаґа, дружину дорослу (14—19 років) та дружину юнаків (10—14 років). Наші найменші „Левенята", гордість та майбутність нашого т-ва, змагаються в їхній Лідзі у т. зв. (Шікаґо Джувінайл Ліґ) та в останньому році здобули віцемистецтво Ліґи Юнаків.

Цього року вони успішно започаткували весняний футбольний сезон, бо перемогли в перших мистецьких змаганнях польську дружину юнаків Іґелс з рахунком 5:0 (2:0) в суботу, 15-го квітня ц. р. в Ґумболдт парку.

Ворота для Левів здобули Степан Дежурко 3, Орест Банах 1 та Зенон Кіцала 1.

Тренером дружини юнаків є п. **Еміль Банах**, ланковим п. **Осип Чучик**, а капітаном син тренера **Орест Банах**, молодший.

Завдяки тренуванню під проводом п. Е. Банаха, наші найменші **Левенята** роблять поступ та є гордістю та надією майбутносвти УАСТ „Леви". — Душею дружини є їхній капітан малий **Орест Банах** і йому треба таксамо завдячувати гарні осяги юнаків у футбольних змаганнях.

До змагань проти Іґелс виступили „Левенята" в такому складі: Юрій Стефанюк — ворота; Остап Кашуба та Олег Ґановський — оборона і Марко Попович, Антін Яремчонак та Зенон Кіцала — поміч; — Евген Маркевич, Степан Дежурко, Орест Банах, Борис Шлапак, Михайло Вовчанський — напад. — Резервові: Ігор Куріца, Василь Ковальчук.

З огляду на великі сніговії в Шикаґо, в неділю, 16-го квітня ц. р. відпали тут всі футбольні змагання і тому перша футбольна дружина „Левів" не мала можливости започаткувати весняного футбольного сезону в змаганнях із **Вандерерс**.

В суботу, 15-го квітня ц. р. відбувся в Шикаґо дуже сумний, але гідний уваги похорон бл. пам'яти п. **Ярослава Красника**, кількарічного ланкового футбольної дружини резерви „Левів" та ланкового дружини стук-пуку, що помер несподівано у Великодний Понеділок, 10-го квітня, скінчивши 7-го квітня 40 років життя.

Петро Головатий

Річні Збори „ТУР-у" відбулися в Ню Йорку

Український Мисливсько-Рибальський Клюб „ТУР" в Ню Йорку відбув у п'ятницю 14-го квітня свої Річні Загальні Збори. По обговоренню діяльности Клюбу за минулий рік та з'ясованню скарбником можливостей у напрямі видержавлення нових великих ловецьких теренів на наступний сезон, вибрано нову управу в складі: С. Литвиненко — голова; О. Савчинський — секретар; М. Сірий — ловчий. Контрольна Комісія: П. Куличич, Д. Серна, В. Трохименко; Товариський Суд: Ф. Татаринів і А. Дараган.

При обговоренню позатеренової діяльности клюбу ухвалено улаштувати при кінці травня літературно - ловецький вечір, на якому будуть прочитані оповідання та епізоди з ловецького життя, висвітлені кольорові фільми з ловецького побуту та зроблена виставка мисливської зброї, якою полюють члени „ТУР-у" в Америці.

Авторський вечір Остапа Тарнавського

1-го квітня в залі Пластового дому у Филаделфії відбувся авторський вечір відомого поета й письменника **Остапа Тарнавського**.

Вечір відкрила перед вщерть переповненою залею письменниця Г. Журба, привітавши поета теплим словом. Вступне слово про поетичну творчість автора сказав відомий літературознавець ред. Б. Кравців, назвавши О. Тарнавського одним з основоположників сучасної модерної поезії, підкресливши рівночасно в його поезії перевагу, властивого всім модерністам, песимізму, хоч песимізм Тарнавськго не можна віднести до від'ємного явища. Цей песимізм навіяний гіркою долею поневоленої України. Але тут же ред. Кравців додав, що в поезії Тарнавського елементи песимізму не вичерпують всієї творчости. Радість, сміх і щастя займають поважне місце і потужним рефреном бренять в передостанній його збірці — як антитеза песимізмові.

Остап Тарнавський в своєму поетичному дорібку має чотири збірки: „Слова і мрії", (1943 р.), „Життя" в (1952 р.), „Мости" в (1956 році, і остання збірка „Самотне дерево", видана в 1960 році.

Після слова ред. Б. Кравцева по мистецькому прочитала артистка Евдокія Блавацька такі поетичні твори: Зі збірки „Самотне дерево" вірш „Віщування" та вірш „Розцвітання". Зі збірки „Мости", поему Оксана. Численна авдиторія і артистку і поета нагородила гучними оплесками.

Про прозову творчість О. Тарнавського доповідала п. Г. Журба, висловивши жаль, що автор недоцінює своєї прозової творчости і не видав збірки, хоч його оповідання заслуговують уваги своєю щирістю, мистецькою правдою і цікавими сюжетами. Письменниця Г. Журба навіть намовляла автора зрадити поезію і перейти на прозу та знайти там свій мистецький вислів.

З прозових творів по мистецькому прочитав оповідання автора „Людина з досвідом". артист Анатоль Радванський.

На закінчення виступив сам автор О. Тарнавський і прочитав з своєї останньої збірки „Самотне дерево" такі поезії: Наближення до всесвіту, Ідилія зруйнована, Кроки, Людський похід та Під вікном вічности.

На закінчення треба підкреслити, що у Филаделфії існує поважне число любителів мистецького слова, літератури й книжки, і ще не було випадку, щоб заля, де влаштовуються вечори Письменницьким Об'єднанням „Слово", була не переповнена. Це відрадне явище слід підкреслити, бо воно додає сил і надхнення письменникам. Авторський вечір О. Тарнавського залишив дуже приємне враження і після закінчення ще довго гуторили любителі літератури у просторій залі.

З. Дончук

Надзвичайна нагода

Надзвичайна і неповторна нагода набути мистецький твір за смішно малу ціну. Такої тут ще не трапилось українцям — ні один артист-маляр не робив ліквідаційного продажу своїх творів. І ось це трапляється — у зв'язку із перенесенням своєї студії на інше менше мешкання, Людмила Морозова робить у себе *„порядки"*, *обмірковуючи* із певним болем, з чим треба розлучитись, щоб згорнутись до відповідних новому осідкові розмірів.

Авторці цієї замітки довелося випадково потрапити до студії Морозової, коли там відбувався перегляд надбання десятка років праці тут в Америці, з перебуванням в Німеччині і ще давніших. Дещо піде на збереження до культурних інституцій, як напр. монументальний красвид Полтавщини і ще інші великі полотна, деяка ж кількість образів невеликого формату буде продана і разом з ними десятки етюдів, студій і різних настроєвих сильветок. Всього назбирається понад сотня експонатів — красвиди, квіти, композиційні нариси. Довелось помагати розбирати, сортувати чи просто стирати порох. Очі розбігаються — оце для таких, які прагнуть краси із силою невідповідною до фінансових спроможностей. Вже за п'ять долярів можна набути етюд — першотвір, якій часто буває більше зваблившим, як витворений з нього пізніше образ технічної досконалости. Хотілось відразу загарбати, те, що вчарувало, але — ніякої протекції, нічого не можна закупити перед призначеним терміном. Отже треба ждати і поспішати, коли прийде час — перші дні п'ятниця, субота і неділя 28, 29, 30 квітня і потім 6 і 7 травня. Здається зовсім зайве продовження, бо трудно уявити собі, щоб щось залишилось після перших днів.

Про оказію була вже об'ява в „Свободі", але на об'яви деякі люди не звертають належної уваги, тож в інтересах „мастних" любителів мистецтва, як автор цієї замітки, подасться до відома ця захоплююча новина. Вже у п'ятницю 28-го квітня увечері в залі Літер.-Мистецького Клюбу в Ню Йорку буде виставлена понад сотня експонатів з різних періодів творчости, різного підсоння, більш і менш досконалих, але всі вони зв'язані одним — дорогого кожному серцю традицією Київської Школи.

Ол. Животко

Філія ДОБРУС-у в Шикаґо

Часто в пресі і в публічних виступах люди висловлюють побоювання за молодь, що вона віддаляється від українського громадського життя, і не буде кому в майбутньому продовжувати наше служіння українській справі. Однак рідко трапляється, щоб будь-хто робив щось, щоб запобігти тій загрозі.

Тому треба вітати відрадну подію в Шикаґо — придбання будинку для Філії ОДУМ-у. Ми знаємо, яких зусиль треба було, щоб це зробити. До реалізації цієї справи у великій мірі спричинилася шикаґовська філія ДОБРУС-у. Наполегливість і віру в успіх справи виявив голова філії ДОБРУС-у п. А. Шидогуб, будучи головою корпорації.

Наші добрусівці розуміли, що жалі і розмови про збайдужіння української молоді не рятують справи, що треба допомагати ділом. Вони розуміли, що власна домівка скріпить філію ОДУМ-у, сприятиме притяганню молоді і поглибленню зацікавлень її українською справою. Тому добрусівці давали гроші на придбання будинку та взяли активну участь у ремонті його.

Розмір допису дозволяє нам подати прізвища лише тих членів ДОБРУС-у, які були ініціяторами та взяли найбільшу участь у цій справі. Ось вони Ботвин Лука, Бойко Степан, Грушецький Дмитро, Завертайло Павло, Завертайло Данило, Мирутенько Василь, Ревенко Федір, Шидогуб Андрій, Шаблій Микола, Бойко Олексій, Косогор Василь, Коновал Павло і Кіреєв Дмитро.

Крім цього філія ДОБРУС-у в Шикаґо перевела Різдвяну коляду, в якій взяли участь такі особи: Шидогуб Андрій, Бойко Степан, пані Завертайло, пані Сахно, Кіреєв Дмитро, Лисенко Іван. У висліді зібрано $143, з яких більшість вислано до Німеччини, як різдвяний подарунок добрусівцям.

Також члени ДОБРУС-у допомагають розповсюджувати передплату на тижневик „Прометей". Уповноваженим Вид-ва „Прометей" в Шикаґо є добрусівець п. Д. Грушецький. Завдяки його сумлінній праці кількість передплатників „Прометея" в Шикаґо збільшується. Філія ДОБРУС-у брала участь в урядженні свята Незалежности та є активним членом Об'єднання Демократичних Організацій у Шикаґо.

А. Г.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

„Провидіння" проголосило кандидатів на головних урядовців

Филаделфія. — Братерсько-запомогова організація Союз Українців Католиків „Провидіння" в своєму органі „Америка" проголосило 44 своїх членів, що їх відділи цієї організації зголосили як кандидатів на членів Головного Уряду. „Провидіння" не відбуває таких конвенцій, як їх мають інші подібні організації, натомість переводить свої вибори поштою, при чому Відділи в означеному часі мають зголосити кандидатів на головних урядовців. Згідно з проголошеним списком, на членів Екзекутиви „Провидіння" зголошені кандидатури: на гол. предсідника — о. монс. Степан Тиханський і о. Ст. Чомко; на заст. гол. предсідника — д-р Вол. Пушкар і д-р Роман Сухий; на гол. секретаря — М. В. Дольницький, Ст. Спринський і Мих. Дужий; на фінансового секретаря — Є. Михайлів і Т. Кульчицький, на гол. касира — п-ні Стефанія Вовчак і Єфрем Ратич, а на духовного управителя — о. декан Вол. Андрушків, о. сов. Вол. Паска, о. Іван Прокопович, о. Йосиф Федорик і о. декан Ст. В. Кнапп.

В Ню Йорку відбулись наради ОбВУА в справі нового комбатантського журналу

Ню Йорк. В минулу неділю 23 квітня ц. р. відбулось тут під головуванням д-ра В. Ґалана засідання поширеної Президії Головної Управи *Об'єднання б. вояків-українців в Америці* (ОбВУА) в справі злуки видавничої діяльности ОбВУА і Братства кол. вояків I Дивізії УНА. Прийнято одноголосну принципову постанову про таку злуку з тим, що після остаточного узгіднення проєктованого тексту умови вона буде підписана на урочистому спільному засіданні Головних Управ обох організацій в найближчому часі. Таким чином 9-те число орґану ОбВУА „Голос Комбатанта", яке тільки-що вийшло з друку і буде розсилатись в найближчих днях, буде останнім. На червень передбачується появу першого числа нового військово-історичного квартальника на місце видаваних тепер у Ню Йорку „Голосу Комбатанта" і в Мюнхені „Вістей Братства І Дивізії". Новий орґан у зміненому вигляді і поширеному розмірі виходитиме у Ню Йорку під назвою „Вісті Комбатанта" під редакцією І. Кедрина-Рудницького і д-ра Любомира Ортинського, як спільний орґан названих організацій, як теж Об'єднання кол. вояків УПА і Братства Українських Січових Стрільців, що належать на автономній базі до ОбВУА.

У Конґо відбувається нова конференція політичних лідерів

Леопольдвіль. — В понеділок 24 ц. м. почалась в Кокілятвілі, столиці провінції Екватор в Конґо, нова конференція розсварених конґолійських ватажків, яка ніби є продовженням конференції у Тананаріві з березня ц. р. Тепер знову прибули туди президент Жосеф Касавубу і його прем'єр Жосеф Ілео, як також президент провінції Катанґа Мойсе Чомбе. Прибув туди з власної ініціятиви також Жасон Сендве, який в північній частині згаданої катанґської провінції проголосив власну „республіку", заселену племенем люаляба, що спричинило вислання проти нього військ Чомбе. Також загострилися відносини між Касавубу і Чомбе на тлі їх відношення до місії ОН в Конґо: коли Касавубу підписав із представниками ОН умову про реорганізацію армії Конґа і про звільнення всіх закордонних платних військовиків, в першу чергу бельгійців, то, навпаки, Чомбе рішуче спірається далі на бельгійцях і робить місії Об'єднаних Націй всякі пакості як замкнення їх банкового конта, трудноші в апровізації і т. п. Сподіваються, що на зустрічі в Кокілятвілі будуть вирівняні ті розбіжності Однак завели надії на безпосередню зустріч з комуністичним ватажком Антуаном Гізенґою з Орієнтальної провінції, який не прибув, хоч військовики Гізенґи буцім-то загрозили йому бунтом і скиненням його з влади, якщо він не піде на розмови з іншими конґолійськими провідниками.

● **Летун майор Робрет Вайт** 21-го квітня побив свій давніший рекорд, перелетівши на машині - ракеті Х-15 зі швидкістю 3.140 миль на годину, хоч ця машина була дещо пошкоджена, коли її викинено з матірнього бомбовика типу Б-52 — на висоті 45.000 стіп. Ця швидкість була на 235 миль більшою від попереднього рекорду.

Українська Хроніка

● **Професор Микола Василів**, колишній ректор і востаннє проректор Українського Вільного Університету в Мюнхені, помер дня 19 березня ц. р. Похорон відбувся дня 21 березня в Обераммерґав у Німеччині.

● **У зв'язку з бомбовим замахом на друкарню українського тижневика „Шлях Перемоги" у Мюнхені** державна німецька прокуратура почала слідство для встановлення спричинників атентату. На думку мюнхенського прокуратора д-ра Бернарда Бадера, замах мав політичне тло і, прaвдоподібно, був дією совєтської аґентури. Вибух бомби пошкодив друкарську машину Видавництва і знищив сім вікон у друкарні.

● **У Клюбі Круглого стола в Ню Йорку** відбудеться в п'ятницю, дня 28-го квітня ц. р., о год. 7-ій веч. доповідь д-ра Миколи Шлемкевича „Непорозуміння довкола дискусій" з дискусією після неї. Зібрання Клюбу приходитиме в залі Українського Інституту в Америці при 2 Іст 79-ій вул. у Ню Йорку.

● **Праця д-ра Степана Горака**, бібліотекаря Університету Індіяни на тему „Польща та її національні меншини, 1919-1939" появилася англійською мовою у нюйоркському Видавництві „Вентадж Пресс", що має свої філії у Вашинґтоні й у Голливуді. В книжці проведена аналіза польської меншостевої політики між двома війнами, яка у великій мірі вплинула на поразку тієї держави під час другої світової війни.

● **Олекса Воропай**, автор низки праць з ділянки української етнографії, між ними виданої в 1959 році в „Українському Видавництві" у Мюнхені книжки „Звичаї нашого народу", промувався 22 березня ц. р. на доктора в Українському Вільному Університеті у Мюнхені. Д-р Олекса Воропай — з фаху агрономом, родився і закінчив високі школи в Одесі. Темою його дисертації були „Звичаї українського народу". Деякі із своїх праць видавав він під псевдонімом Олекса Степовий.

● **4 професори** Київського університету відвідали Єйльський університет в Ню Гейвені в рямках культурної виміни між ЗДА і СССР. Ці професори, — це Павло Д. Харченко — невролог, Михайло М. Клюшніков — палеонтолог, Іван І. Кондиленко — фізик і Володимир Н. Попов — інженер - механік. Очолює цю групу проф. Харченко.

● **Власник компанії Велч**, яка продукує цукерки, Джеймс О. Велч заявляє, що основник консервативної групи під заг. „Товариства ім. Джанса Бирча" — Роберт Велч не має нічого спільного з його підприємством.

Посмертні згадки

Григорій ГРИГОРЧУК — член Т-ва „Мир", Відд. 324 УНСоюзу в Филаделфії, Па., помер 23-го березня 1961 р. Покійний був два рази головою Т-ва „Мир", як також був 2 рази делеґатом від Т-ва на конвенцію УНСоюзу. Крім цього, брав активну участь у громадському житті, як член Горож. Клюбу, при 23-ій та Brown St. Покійний прибув до Америки 1907 р. Народився в 1887 р., в Слобідці Лісній, повіт Коломия. Полишив у смутку дружину Наталку, сина Григорія і його дружину Одрі, доньку Марію і зятя. Похорон відбувся 27-го березня ц. р., з пох. заведення. Панахида і Поминальне Богослуження відбулися в церкві св. о. Николая, при 24-ій вул., при участи Родини, Приятелів та Знайомих. Покійного похоронено на цвинтарі Fox Chase. —Вічна Йому Пам'ять!

І. Струк, секр.

Марія ОНИЩАК — членка Відд. 484 УНСоюзу в Ютиці, Н. Й., упокоїлася в Бозі, по довгій недузі, в місцевому шпиталі дня 27-го березня 1961 р. Покійна народилася в селі Залуже, Любачівського повіту в Зах. Україні. До ЗДА прибула молодою дівчиною в 1912 р. До УНСоюзу вступила 1925 р. Залишила у великому смутку сина Михайла, дві доньки: Софію та Катерину і 5 внуків, замешкалих в Ютиці. Похорон відбувся в четвер, 30-го березня 1961 р., з церкви св. ап. Петра і Павла. Похоронні обряди довершив о. Б. Древецький, при участи Родини та Знайомих. — В. Її П.!

В. Запаранюк, секр.

ТАРЗАН, ч. 4635. Тарзан приходить до притомности.

THE PUNGENT STENCH OF DANGO AROUSED TARZAN TO SLUGGISH CONSCIOUSNESS—

ONE HYENA LAUGHED HIDEOUSLY THROUGH SLAVERING JAWS AND SPRANG

BUT THE APE-MAN'S SAVAGE REFLEXES CAME INTO PLAY. HE DOUBLED HIS LEGS AND KICKED VICIOUSLY INTO DANGO'S CHEST!

Їдкий сморід денґа привів Тарзана до млявої притомности...

Одна гієна огидно засміялася через слиняві щелепи і скочила.

Але тоді заграли дикі відображення мавполюда. Він випростував свої ноги і сильно копнув денґа в грудну клітку!